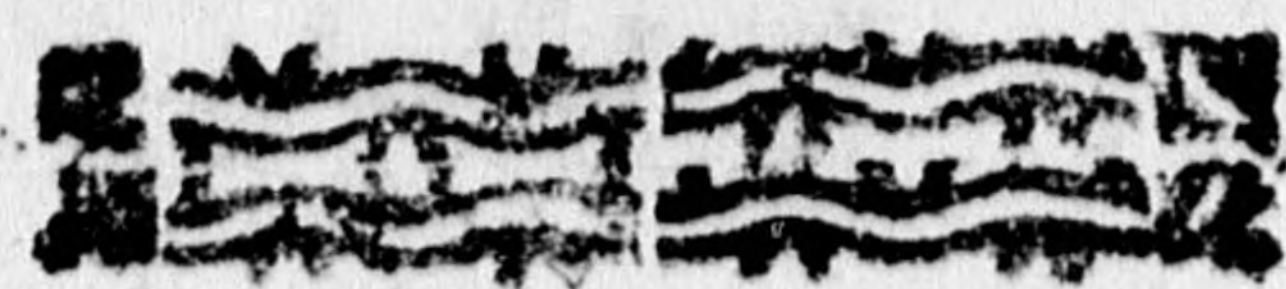

B É T S.

Meg-érkezett a' múlt héten Testörző Hadnagy *Bagyó* Ur mint Kurir *Szisztovból*. *Bukorestbe* küldetett vala, de 17-dik Juliusban B. *Herberttel* és Gróf *Eszterházzival* edgyütt mentenek által *Szisztovba*, hol a' Tanátskozáshoz — — hozzá kezdettenek — és tsak egy Kurirt várunk még *Szisztovból*, 's minden órán többet hallunk. — Azonban azt tartják lokan, hogy a' békelességnek nagyobb részét Bétsben dolgozzák. Oberster és a' Pruzszus Királynak tulajdon Adjutántja *Bischofsverder* Ur igen nagy betsületben tartatik Bétsben, és itt egy titkos Congressus lehet, némellyek vélekedése szerint; mivel ezen Oberster Ur minden nap a' Státus Ministereiivel edgyütt dolgozik — és a' mint láttzik nem kitsiny dolgokban. — Itt lokan bizonyosnak lenni állitják, hogy Felséges Urunk minden Orzágnak Kormányozóit, Présesseit, és főbb embereit ide Bétsbe kívánná öszvehivatalni, hogy az ő Felsége minden némű Jobbágyainak közönséges hasznokra egy közönséges tanátskozás tartatnék, és hogy minden nehézségeiket a' Nemzeteknek elhárithassa ő Felsége. — Ugy haljuk, hogy *Gallitziának* is egy különös Udvari Kantzelláriája fogna lenni Bétsben. — *Blanchárd* ma estvéli 6 órakor útnak indul megint a' *Levegőben* — jó utat ő *Kegyelmének*.

Buda 29. Julii. — „Már egy néhány napokkal ennek-előtte megérkezett vala a' hire, hogy a' mi Fels. Fő Hertzeg *Palatinusunk*, és *Pesth* Vgyének Főispánnya Aug. 6 dikára, a' maga Főispányi székébe lejendő bé iktattatására le fogna érkezni; és az-is tudtára esék ezen N. Vgyének, hogy F. Urunk által, ezen bé iktatásra Királyi Biztosnak rendeltetett a' mi Koronánk örökösse *F. Herentz* fő Hertzeg — azért — 1.) Valóságos belső Titkos Státusbéli Tanátsos és a' F. Kamara 2-dik Présesse *Báró Ortzi László* Ur ő Exc. ja, ezen N. *Pesth*

Vgyének *Banderiumával*, ezen Vgyének határ ízé-
léig *Vörösvárig* az ohajtva várt Felségeknék mint
Vezér eleikbe menvén, ezen alkalmatossággal min-
den tiszteletet tévő Sergeknék ő Exja lélsen Vezér-
jek. — 2.) A' 27-dik Juliusban tartott Pesth Vgyei
különös gyűlésben a' N. Vgye részéről, az ő Felsé-
gek eleibe való menetelre ki-nevezettek: Orátor-
nak a' *Vátzi Canonicus T. T. Bodonyi Sándor Ur*;
G. Keglevich Adám, ezen N. Vgyének Rend. Vice
Ispánnya Tanátsos *Szili Josef*, a' Törvényes Tábla
Biráji közzül *Kubinyi Károly* és *Lajos Urak*, Ta-
nátsos *Burján*, *Glozius Samuel*, és *Stupitzky János*
Urak, kik minnyájon 6 lovas hintókban mennek ő
Felségeknék elejekbe; a' többi Nemefsi Rendje pe-
dig ezen Vgyének, a' már említett fő Vezér alatt,
ló-háton díszelti ezen pompát. — A' *F. Palatinus*,
mint ezen Vgyének fő Ispánnya, maga-is ezen je-
lentését küldötte Deák nyelven a' Vice Ispányhoz:
— „ *Prænobilis Domine!* az az: Fő Nemes Ur!
„ Az én Pesth Vgyei Főispányi hivatalomhoz min-
den órán hozzá kívánván kezdeni, hogy az én In-
stallatiomnak napját az én kedves Testvérem *Ferentz*
fő Herizeg, ki e' végre ő Felsegétől Királyi Biztos-
nak rendeltetett, a' következő Aug. hór. 9-diké-
re határozta légyen, ezen irásom által jelentem.
Hogy azért ezen N. Vgyének ezen időre közösleges
gyűlése hirdettefsék, gondja légyen Kegyelmednek
réája; ki többnyire maradak Bétsben 25. Julii 1791.
Jóakarója *Leopold Palatinus. m. pr.* — Ezen két
Város *Pest* és *Buda* szintén ugyan vetélkednek egy-
mással, hogy most ezen Installatiókor ki tehessenek
magokért, csak azért-is, hogy a' Koronázásra való
készületekben meg-tsalattattanak vala.

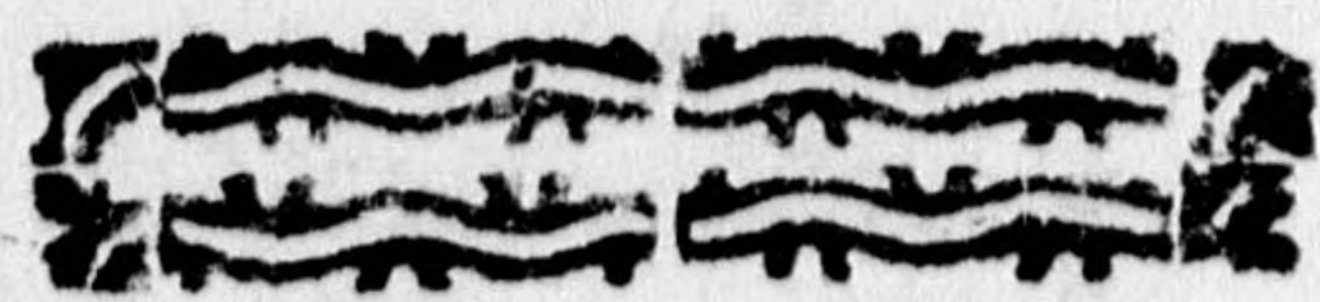
Kolosvár 22. Julii. — „ Itt az Ország gyűlé-
sen, mely már Seprején vagyon, a' Vallásbéli do-
log keményen foly, valamint Magyar Országon;
nona ez itt sokkal szokottanabb dolog, mint ott,
és törvényünk ellen vagyon; még ugyan semmi ha-
tározás nincs az effélékben. A' Nemesek is egy nagy
Instántziát adtanak-bé a' Diétára, mellyet talám
még

még a' jövő hétfőn olvasnak fel, melyben, a' mint hallom, azt kívánnyák a' Mágnásoktól, hogy *Grófi*'s *Bároi* Rangjokat tegyék-le, és a' régi módi szerint velek egy Rangba légyenek — és e' nem kissé lármát fog okozni. — Az Örmények és majd minden Németek, kik hivatalokban vóltanak, Indigenatust (Hazafitványságot) kérnek, hogy hivataljaikból ki ne éljenek.

Debretzen. — Juliusnak 17-dikén Királyi Biztos M. Báró *Ortzy* Jozef Ur estvére meg-érkezék a' T. *Sinay* Uram szakadása dolgában Debretzenbe; minden *Superintendentziákból* a' nagy Tiszt. *Superintendens* Urak-is meg-érkeztek vala, de *Sinay* Uram ezen *Commissiot*-is kívánván meg-jáztodtatni, Bétsből haza nem jött 's így az egész *Synodust* nem irtódzott meg-tréfálni. Őszve vóltanak gyűlve a' fő *Superintendentiális* Kurátor Urak-is, kik a' magok nehézségek' elé-adása véget egy néhányszor gyűlést tartának; holnap-után már el fog menni a' Kir. Biztos Ur, nem várhatván a' *Sinay* Uram haza jövetelét, és a' T. T. *Superintendens* és Kurátor Urak is ezen szorgos munka idején itt oly sokáig nem várakozhatnak.

Szemlin tájáról Pászai Helységéből 25. Julii. — — Ambátor a' múlt hónapnak közepétől fogva minden órán kélzen állyon Nemes Regementünk (vólt Gréfen) az útatásra, még-is mind eddig csak a' széleken maradtunk *Quártélyban*. Ezen hónapnak 20-dikán kaptunk ő Felségétől ajándékul 50 R. forintokat és egy hónapi ajándék 'Sóldot; de még eddig csak ugyan nem hihetjük, hogy háborunk légyen, mig nem látjuk; mert a' mint a' Környülállások vagynak, ha szinte lenne is valami valahol; de Belgrád környéke tsendességben lártatik maradni. — — A' *Paszarovitzi* Törökök most-is szabadon járnak *Szemendröbe* (*Szemendria*.)

Brassó 16. Julii. — „ Éppen a' mái napon érkezék-bé ide a' hir, hogy a' Muszkák a' Nagy Vezért fel-keresvén, *Maktsinnál* fel-is találták, és egy derék tsatát tartván velek, ezek között 5000 a' földön maradott; 40 szép és ujj ágyukkal edgyütt egész tábori készületit prédába foglalta; — de a'

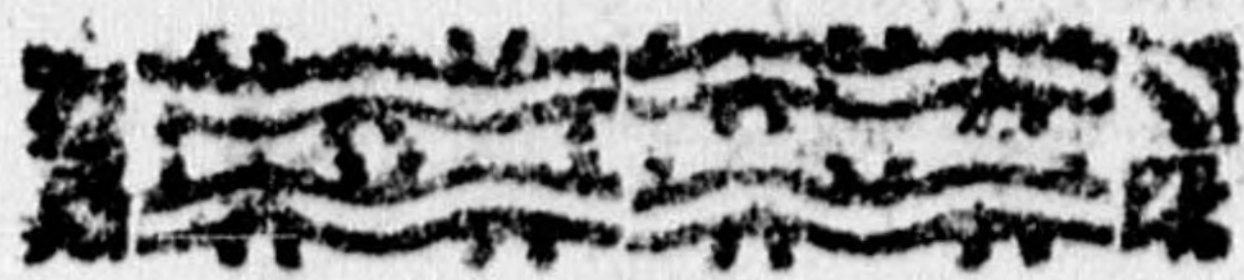

Muszkák közül is 2000-en maradtanak a' tsata pia-
tzon 's t. — a' mint már erről bővebben szóllott a'
Kurir. — Ezen tsata után azonnal egy Kurirt kül-
dött a' Nagy Vezér *Bukorestbe*, hogy B. *Herbert* és
Gr. *Eszterházy Szisztovba* mennyenek a' békeiségről
való tanátskozásra; kik már *Szisztovban*-is vagynak.
— Nékünk egész *Háromszéken* olly rendkívül való
fok szénánk lett, hogy alig győzzük bé-takarítani.
Gabonánk is elég van, és ollyanak, hogy alig hi-
szem, hogy valaha ollyanak lettenek vólna; de a'
a' szüntelen való fok első miatt mind le-dőlt, és
fű által költe — a' szüntelen való első miatt pedig
nem arathattyuk, holott már el-is készült, a' hol
a' jég el-nem rontotta; de a' jég, hol egy helyt,
hol más helyt, máig-is szüntelen húll, és már Er-
délyben sok helyeken, 's *Háromszéken* is sok káro-
kat okozott. — Itt a' mi széleinken még eddig
minden készületeink ollyanak, hogy ezekből az e-
gész Világ háborut itélhetne; de én ugy itélek, hogy
minden órán mind nekünk, mind a' Muszkának bé-
keiségünk lészén a' Portával. — *Háromszéken* a'
Perkö mellett olly keményen futt az idén a' *Nemere*
szele, hogy egy *Báránybörbe* farsángló hamis far-
kú Bak *Farkast* farkánál fogva vivé-el *Szentlélek*-
ről. — A' Csikiaknak és Gyergyaiaknak 1000 kö-
ből, a' Háromszékieknek pedig 2000 köből zabnak
Oláh Országba való bé vitelére rendelés tétetett va-
la, és ezen parantsolat most vizfza-vonatott —
hátha ez-is a' békeiség szele?

Stanislaus Augustus Lengyel Királynak a' Statusok-
hoz tett Beszéde. — (*Erlang. Nro. 51. 5. Julii.*)

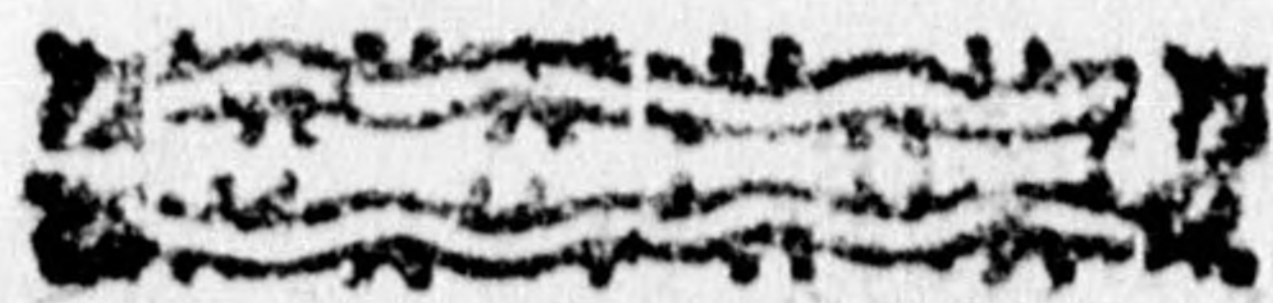
Uraim, Hazafi Társaim! Az Isteni Gondviselés
vezérlett bennünket, és Hazánknak közönséges job-
bitására a' nagy lépést meg tettük; tsak ne gondol-
juk még, hogy Munkáinknak vége vólna. Van még
egy néhány tziel, mellyet hasonlóképpen el-kell ér-
nünk, és még eddig ki nem jelentettük. Nem juta-
lom még minékünk a' magunk ki nyugvása. Az,
a' mi, Hazánknak javára eddig meg-esett, tsak bi-
zonysága légyen ennek, hogy az emberi erő, ha
edgyüvé adja magát, nagy dolgokat vihet véghez.

Hüségesek Statusok! Tudják már Kentek, mit akarok mondani, hogy tudniillik tovább-is nagy erővel kell igyekeznünk azon, hogy ujj Sisteimánknak egész tökéletességre való vitelében dolgozzunk. Ez a' mi mostani fő dolgunk, és meg kell tselekedettel bizonyítanunk, mit vihetünk mi Lengyelek végbe a' mi valóságos Eggyeségünk által. A' sok Objectumok között, mellyeknek jó rendbe kell vétetni, egyre különösön kell figyelmeznem, és ez nem más, hanem a' munkára szánt, és közöttünk meg-vette-tett mezei munkás, ez a' szerentsétlen Rab szolga, mellynek csak nem hasonló Fatuma vagyon a' Négerekkel, és majd senki sem gondolkodik rólla, hogy ő is ember, hogy néki is praetensioja van az ember jussához, és a' ki hogy ugy bánnyunk velle mint emberrel, valósággal meg-érdemli. Tudják Kentek, hogy minden Izükségeinket a' Paraszt szerzi nekünk, és a' mesterségekre, a' Kézi-munkákra, a' miveletlen matériát a' Paraszt szolgáltatja, a' Paraszt adja. Meg kell azt már esmérnünk, igen szükséges tagja a' Paraszt a' virágzó Társaságnak, az Országának. Ez az ember, a' Paraszt tart és táplál bennünket a' maga munkájának gyümöltseivel, mellyekből csak keveset, és gyakran semmit se tehet el magának; ő maga koplal, és fogyatkozást szenved, mikor mi ő általa mindenben bővölködünk. Mi lenne a' mesterség, a' Kereskedés Paraszt nélkül? A' Paraszt leg-hasznosabb teremtés a' Békesség idejében, a' hadakozás pedig nálla nélkül nem lehet el. Ki őltalmazza a' Hazát? vagy hogy világosabban szóljak, ki az az eszköz, mellyel élünk a' Hazának őltalmazásában? A' Parasztokból állittatnak azok a' rettentő hadi Sergek (Armádák), a' kik nélkül egész tartományokat az Ellenség kezére kellene botsátanunk. Ezt teheti a' mezei ember, hüségesek Statusok! és már azt tartom, hogy senki se fogja töllem kérdeni; hogy valyon szükséges e' tehát a' Parasztnak könnyebbitéséről gondolkodnunk. Ideje hogy ezen Objectumot fel-végyük, és ezt közelebb fel is fogjuk venni.

Gróf *Teleky* Ur ö Exc. ja, *Bihar* Vármegyei Fő Ispányságába lett szerentsés bé-iktattatása' alkalmazottságával, ezt a' Beszédet tartotta: — „ Mélt. Gróf, K. Biztos Ur! T. N. Státusok és Rendek!

„ Életemnek leg-kedvesebb Napjai közzé szám-lálom ezen szerentsés Napot, a' melly engemet, 4 esztendőktől fogva való el-válásom után, ezen T. N. Vármegyével mint Főt, a' Tagokkal viszont ed-gyefit. Mennél nagyobb gyökeret vert pedig szí-
vemben, ezen T. N. Vármegyének szeretete, és men-nél nehezebben esett nékem, szeretett Vármegyém-mel kivántt egyesülésének hátráltatása; annál nagyobb vigasztalást veszek abból: hogy sem távol lételem, sem az időknék viszontagságai, el nem ólt-hatták erántam azt a' jó indulatot, és szeretetet, mellyel ezen T. N. Vármegyének kebelében, mái napon fogadtatom. Ennek tanúbizonysága ezen je-les, és fényes Gyülekezet, mellyel bé-iktatásomnak Innepe meg tiszteltetik, és ennek záloga azon ki-je-lentett hajlandósága a' T. N. Vármegyének, melly Felséges Királyunktól ezen Fő Ispányi Hivatalra lett kegyelmes neveztetésemet követte. Hogy pedig mind ezek, jó szivből származtanak, az a' szív, mellyet eleitől fogva ezen T. N. Vgyéhez viseltem, nem enged kételkednem. — Neveli ennek felette örömmömet, hogy Fő Ispányi Hivatalomba bé-ikta-tásom, Excell. iád által vagyon, Mélt. Kir. Biztos Ur! a' kinek nem tsak nagy érdemü édes Attyának, ezen Fő Ispányi Székben tett érdemei a' T. Vgyénél eleven emlékezetben vagynak; hanem személyes ér-demei is, és ditséretes tulajdonságai, hogy egyebe-
ket el-halgassak, ezen N. Vgyének, esztendőktől fog-
va való bölts kormányozásában, a' Közjónak, és Eggyeségnek hasznos munkálódásában, mind a' Ki-rályi Felség előtt kedvet találtanak, mind pedig e-zen T. N. Vármegyének közönségesen, szeretetét megnyerték; engemet azonban Excellentziád' tisz-teletére, és barátságára örököszen el-köteleztének. Bóldognak tartom magamat továbbá, illy bóldog időben ezen T. N. Vármegye' Kormányán ülni; és
nem

nem csak örömet meg-tetézi, hanem ugyan élel-
ti szívemet, a' Közjónak tehetségem szerint elzköz-
lésére, annak meg-gondolása, hogy az időnek ritka
bóldogságával, olly Felségnek uralkodása alatt, és
választása által emeltetem ezen Fő Ispányi Székre,
a' ki maga kintsét nem tárházában, hanem Hivei-
nek sziveiben helyhez-teti, a' ki nem a' Törvények
nek, hanem a' Törvények által kíván parantsolni,
és a' kinek parantsolatait midőn tellyesitem, nem
egyebet tselekezem, hanem a' Törvényeknek szol-
gálok, és Hazámnak bóldogságát elzközlöm; e'
kettőben áll pedig minden jó Hazafiaknak szabad-
sága, és polgári kötelelsége. — Nintsen egyéb tár-
gya Királyom' szolgálatjának, Hazám' bóldogságá-
nál, és midőn ezeket el-válthatatlanúl egyben köt-
teteknek lenni esmérem, életemet ezeknek, és a'
T. N. Vármegye' köz-javának örömmel szentelem-
Jóra törekedő igyekezetimben pedig, fel segítettésem-
met, ezen T. N. Vármegyének érdemes tisztviselő
Tagjaitól kérem, és reménylem; hogy magukat
mind Felséges Uruknak kegyelmeire, mind pedig
ezen T. N. Vármegyének szeretetére érdemelsé te-
helsük, és annak a' Közjónak, mellyet kötelelsé-
günk szerint elzközlünk, késő Maradékainkban is
részei lehelsünk. — Ezen nemes Tárgynak áldoz-
zunk-fel minden személlyes tekintet, haszont, és
óldalas tzelokat. Munkálkodjuk egybe vetett vál-
lakkal a' Közjót, ugymint a' kiknek egy Királyunk,
egy Hazánk, egy Törvényünk vagyon; egymást
szerelsük, és a' szeretetben egymásnak adólsak ne
maradjunk. — Ilyen indulattal, és értelemmel
elkefittetve, kötelezem magamat a' T. N. Várme-
gyének szolgálatjára, mind közönségesen, mind
személlyesen, és nem csak szóval, hanem tseleke-
dettel, és jó példával, előjárói kötelelségemnek
meg-felelni, és a' T. N. Vármegyének sziveleségét
meg-nyerni kívánom; mellyben magamat aján-
lom-is. »

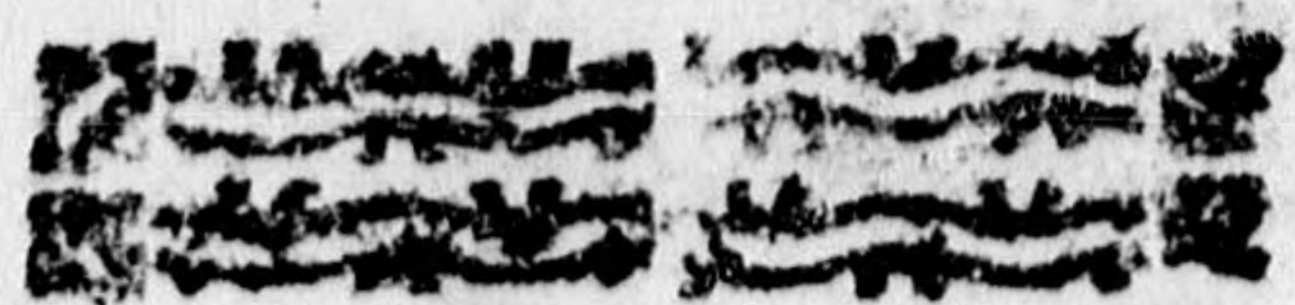
Külső Országi hírek.

A' Vóltér temetése Párisbann Jul. 11-dikén. —
 Párisbann minden napon 18 Theátrumokon szokta-
 nak külömb-külömb féle nemü Komédiák el-jáztod-
 tatni: Jul. 11-dikén pedig meg-szaporittatott a' 19-
 dikkel, melly a' *Vóltér* temetése vala. Az ő holt
 teste 10-dikben Párisba hozattatván, a' Bástillának
 romladozott maradványai közzé helyheztetett, a'
 melly hely-is már előre sok féle emlékeztető irások-
 kal fel készítve, és Strá'sákkal körül-vétetett vala.
 Más nap dél után fel vétetvén a' test innen, a' Város-
 nak minden nevezetesebb utzájin meg hordoztatott,
 és végre a' *Genoféva* templomába le-tétetett. Leg-
 előll mentenek ezen tzerémoniábann a' Párisi Nem-
 zeti Gárdák musikával, az utápn a' Katona tanuló
 gyermekek 's a' t. A' szembe tűnhetőbb nevezetes
 dolgok ezen tzerémoniában e' következők vól-
 tanak. — A' *Klúbok* Sergének Zászlóin lehetett
 igen szép emlékeztető rajzolatokat szemlélni. Után-
 nok mingyárt egy álláson a' *Bástillának* ki-tsinált
 formája vitettetett, mellyet nem meszse oda, va-
 lami régi módi köntösbe öltözött személylyek, a'
 többek között a' Bástilla bé-vételének, az abbann
 találtatott készületeknek és golyóbisoknak Protoko-
 lumát tartván, követtenek. A' *Bástillát* bé-vett Ser-
 gek leg-inkább ki-tettzők valának *Ruszszonak* és
Mirábónak Mejj-képjeikkel. A' Komédiásoknak ré-
 gi módi köntösbe öltözött Sereze meg előzte éppen a'
Vóltérnak aranyos Alló képét vivő sz. *Mihály szekérét*
 Az után következtenek a' véghetetlen Musikus Choru-
 sok, Akadémikusok, Tudósok, és egy kézi halotti szekér
Vóltérnak minden kézi irásai benne lévén. Azon szeké-
 ret, melyre *Vóltérnak* iszonyu nagyságu üress forma
 koporsója vala helyheztetve 12 fejér lovak vonták,
 4 és 4 lévén egymás széltibe fogattatva. A' szekér
 előtt egy énekes és musikás Chorus ezen nagy Filo-
 sofusnak nagyságos tselekedeteit éneklelte. Min-
 den piatzok 's nevezetesebb utzák, különösön pe-
 dig minden Komédiás házak, a' *Vóltér* utzája, így
 szin-

szintén *Villettének* is azon háza, mellyben *Voltér* meg halálozott vala, a' leg-nagyobb pompára valónak fel készítve: és ezen utolsónál az egész tzerimonia meg állapodván, ki jöve innen *Voltérnak* örökbe tartott *Léánya* és örököse *Madam Villette* és ennek *Léánya*, ugy szintén azon ártatlanul meg-öletett *Calasnak*, kinek az az után következett időben valamint betsületét, ugy familiáját is *Voltér* általmazta és tartotta vala-meg, két *Léányai*, gyász ruhába öltözve, kik a' *Voltér* álló képének fejére a' ditsőségnak koszoruját fel helyhezteték. A' *Komédiás házak* előtt is meg-állapodván mindenütt hasonló tisztelet mutattatott ezen nagy *Poéta* hainvainak, melly tisztelet késő elive a' népnek *Voltért* magasztaló kiáltásai között a' *Genoféva* templománál végeződött-bé.

A' *Revoluzionak* sz. innepe *Jul. 14-dikén* sokkal nagyobb pompával innepeltetett meg, mind *ta-valy*, és a' *Márs* mezején egybenn gyülekezett hazafiaknak száma temérdeknek mondatik voltnak lenni. A' *Ministerek* minnyájon jelen vóltanak az *Oltár* mellett, a' *Nemzeti gyűlésnek* pedig csak 12 tagjai. Midőn *Minister Montmorin* olvasná az *Oltár* előtt a' már tudva lévő hazafiai új hitet, mellyet most minden *Zászlók* allyai ujjanton le-tettek, és a' következő formulát is — az *Isten*, a' *Nemzet*, a' *Törvény* és a' *Király* — a' többek között fel-olvasta volna: — *Mitsoda Király?* — fel-kiálta a' nép, mellyel ezen *Királyi* nevezet minden *Zászlók*-ról és az esküvésnek formájából is ki-törölteték. (*Staats Rel* Nro 89.) — Egy szóval ismét olyan dolgok fordultanak elő *Párisban*, mellyeknek olvasása akár kit-is iszonyodásra gerjeszthet. Ezen dolgok a' *Király* *Párisból* való titkos elmenetelének következesi, mellyek a' napoknak rendjei szerint, következőképpen kezdik ki-ütni magokat.

Három napok alatt u. m. *Jul. 13, 14, és 15-dikén* három különböző gondolatoknak elő adása és vetélkedő megítélése izzasztotta a' *Nemzeti gyűlés* tagjainak homlokait. A' *Királynak* jobb akarói,

rői, még csak azt is vétkes dolognak tartották, hogy a' Királynak tselekedete inquisitioba vétetett volna. Mások egyet értettek az egyesült 7 Commissiókkal, és azt kívánták megmutatni, hogy ha színtén jussa volna is a' Nemzeti gyűlésnek a' Királynak tselekedetét a' Constitutionnak törvényei szerint megvizsgáltatni, csak ugyan sem az ő elszökése, sem pedig hátra hagyott jelentő Levele által a' Constitutio megbántatottnak lenni nem tartathatnék, melly szerint Királyi személye ezen minden eltekre nézve szent és megbánthatlan lévén, csak *Bouillé* és az ő társai érdemelhetnek büntetést. A' harmadik rendbéliek pedig, még csak hallani sem kívántanak egyébről, hanem csak egyedül a' Respublikai igazgatás formájának felállittatását vitatták. — Legtöbb mérget öntöttek ki Jul. 15-dikén a' Király ellen *Pethion* és *Vanier* nevezetű Deputátusok. „Protzessust kell a' Király ellen indítani — így szollott az első — mert megújított hitét, a' mellyet a' Constitutio mellett letett, megszegvén, idegen Hatalomságokkal Frantzia Országának veszedelmére egyet értett. Egy Királyt, a' ki Királynak való következeskor az Ország Constitutionját esküvéssével meg erősíteni nem akarná, nem lehetne Királynak esmerni: tehát egy más Királyt is, ki a' Constitutiont a' maga tulajdon keze által irt protestatiojával szegi meg, annál inkább nem lehet Királynak tartani. — Sokkal többre terjeszkedett *Vanier*, kinek mérges beszédjéből (Stats Rel. Nro 89.) csak egy keveset teszünk ide: „Hát ez a' kérdés, hogy a' Királyt törvényesen megítélni lehetne-e? Sőt az én kívánságom inkább a' volna, hogy határozódnék meg, hogy valyon az a' Király, a' ki a' maga helyét futás által elhadja, a' ki a' hazafiui háborura maga jelt ad, ki a' Koronának gyanítható örökösét az Országból magával elviszi, ki azt a' Constitutiont a' melly őtet Királynak tette, egy hitvány jelentő Levél által semmivé teszi, Király lehet-e; és itt a' megbánthatlanságról még csak szó is? Felteszem, hogy valakit megakarnátok a' Nemzet méltósága ellen

ellen tett bűnért büntetni: ugyan kinek nevében tselekednétek ezt? talám annak nevébenn, a' ki a' Törvényeket maga lába alá tapodván, fegyver által akart uralkodni? egy hite-szegettnek, egy szökevénynek, egy öfzve-esküdöttnek nevébenn é? Nem elég vólt-é az, hogy *Mi* ezen privilegiált *Vallamihez* (*Wesen*) egy Nemzettől ki-telhető minden bő-kezüséggel viseltettünk? hogy az ő kezeibe 10's 12 Depártmánoknak adó-fizetését ki-töltöttük? hogy az ő hitel-felett való tékozlásait 's Udvarnakjai által tsináltatott adósságait meg-fizettük? magát a' külömbenn el-kerülhetetlen Bánkerotságtól meg-mentettük? 's a' t.

Minekutánna azoknak belszédjeik, kik a' Királynak le-tétettetését kívánták, egy darab ideig ezen a' hangon mentenek vólna: erőt vettenek végre az indulatokon a' Monarkhikusoknak vélekedéseik, kiknek tellyes igyekezetek az, hogy a' Királyt a' jelen való inquisitio aloll fel-szabadítván, mentől hamarabb Királyi méltóságába visszra tehessék. Ezek, 's különösön *Salle* és *Barnave* nevezetü Deputátusok a' következendő fundamentomokkal oltalmazták Királyoknak ügyét. — „A' Király el-szökvén egy jelentő Levelet hagyott maga után a' Constitutio ellen. A' nép kedvellette őtet; mert ugy nézte, mint a' *Revolutio*' fejét, mellynek oltalmazására magát esküvéssel ajánlotta vala. De meg-szegvén hitét, ugy tünt szemeibe mindeneknek mint feje a' Constitutio ellenségeinek. És ennyibenn őtet én-is a' vád aloll fel-nem szabadithatom. De lehetetlen hogy eszetekbe ne juttassam néktek azt, mi módon festették-le a' Király előtt az ő állapottyát azok, kik körüllette forgattanak. Ezek el-hitették a' Monarkhát [*Párisban* való veszedelmes állapottya felöll, azt erősitvén, hogy ezen Város réá nézve nem egyéb, hanem gyilkosok barlangja 's az ő ellensége vólna, midőn ellenben a' távol lévő tartományoknak előll-járói, a' Depártmánok a' Királyt kedvelvén, tsak arra várokozának, hogy őtet magok közzé kaphassák, és az után ki-jelentenék, hogy

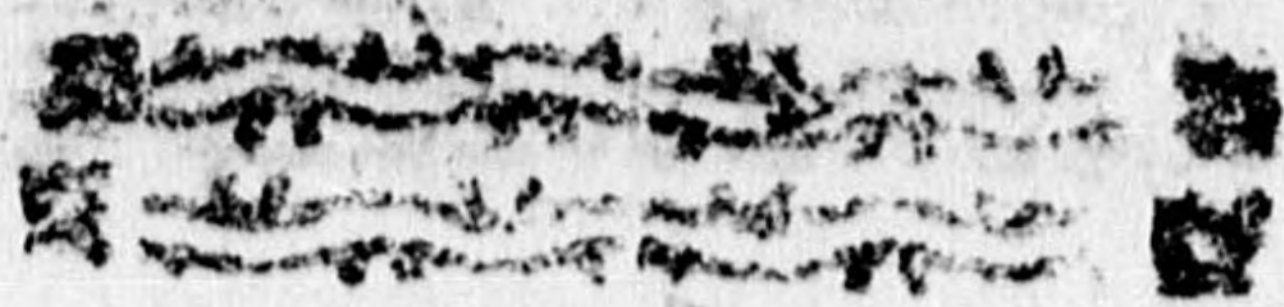

hogy itélnének. Ki oltalmazhatta volna meg magát ezen tsalogatások között? — XVI dik *Ludvig* ugyan proteftált a' *Ti* Constitutiok ellen: de miért? azt adta tsak okául, hogy véghez vihetetlennek tartja. De hiszem ezt közölletek is sokann tselekedték. A' Nemzeti-gyűlésnek tagjai közzül 300 an proteftáltak: 's mit feleltetek ezeknek? — azt ugyé, hogy kevélységből vagy elő-itéletből még nem láttyák a' Constitutionak joságát: de el-fog az idő jöni, hogy azt ök is jóvá hagyni és ditsérni fogják. Ezek a' kik így gondolkodnak nagy oszlopok lehetnek az Országban 's ki tudja, nem ezek-é azok, a' kik a' Király szemei előtt az igazságot eldugták? A' Király sem itélhetett hát egyéb módonn, hanem mint ezek. Ha a' Király hátra hagyott jelentő levelét fegyverrel kívánta volna oltalmazni, már így ő egy tsuda volna: de azt nem lehet meg bizonyítani, hogy tselekedni akarta volna. *Bouillé*nak tsak azt parantsolta, hogy futásában oltalmazná: a' több rendeletlenségeket *Bouille* és *Klinglin* magok okozták. Azért hogy a' Király meg tsalatott, nem lehet mondani, hogy a' bünnbenn részes is volna. A' Királynak hátra hagyott jelentő Levele, nem bizonyit egyebet, hanem tsak hogy a' Király más Constitutiót kíván: de ebből még semmi ellenséges indulatot nem lehet kihozni. — Továbbá le írja itten *Salle* azokat a' szomorú következéseket, mellyek onnan erednének, ha a' Király nem fogna meg-bánthatatlannak tartani. Végre javasolta, hogy a' következő 3 punktumok leg-hamarább Dekretomba vétessenek. — 1 *ben* Az a Király, ki Nemzete ellen hadi serget vezérel, többé Királynak nem tartatik. — 2 *szor* Egy Király, ha az után, hogy a' Constitutiok meg esküdött, hitét meg-szegi, már a' Királyságból kitétetett (ezen punktum felöll különösön meg akarta mutatni *Salle*, hogy XVI dik *Lajost* ez nem illethetné. — 3 *szor* Egy le-tett Király tsak annyi mint akármellyik Polgár, 's tselekedeteiről szintén mint ez, számolni tartozik. — Ezen utolsó Depu-

tátusnak beszéde, nem tsak hogy kedvet tanált, hanem el is végeztetett hogy nyomtatásbann adattalsék - ki: a' 3 le - irt punktumok pedig Dekretom által erőszittetnek - meg.

Jul. 17 dikén a' Királynak el - szökését illető Dekretom - is forma szerint meg készittetett: de a' mely a' Királynak éppen olyan kedvező lévén, valamint a' közelebb le iratott 3 punktumok, annyira vagy on hogy tsendelséget szerzett vólna, hogy sőt inkább a' leg - nagyobb törvénytelenésekre kezdett leg első ki - hirdettetésével is alkalmazatóságot szolgálatni. — Ismét szolgálatban vagynak ez szerint a' Párisi lámpás - fák: mellyekre Jul. 17 dikén egy sánta fa láb os ember, 's egy Parókás - mester minden izérém onia nélkül tétetének - fel. — Ezen szegény legények - nek meg - ölettetésére a' következendő környül állá - sok adtanak alkalmazatóságot. Tudtára esvén ugyan is a' Népnek, hogy a' Nemzeti gyűlés a' Királynak el - szökéséről oly kegyelmes Dekretumot adott vólna ki, azonual képzelhetetlen sok ezereknek sokasága szaladott a' *Márs* mezején öszve, kik a' *Jákobiták* ösztönözésére oly véggel jelentenek itt meg, hogy azt a' Protestátiót, mellyet a' *Jákobiták Klubja*, a' Nemzeti gyűlésnek a' Király el szökését illető igen engedelmes és kedvező Dekretuma ellen akart — — — bé - adni, neveiknek all irásával erőszittenék - meg. Ezen mezőbenn egy Oltár lévén készittetve, melly előtt az egybe esküvésnek és a' nevek al irásának kell vala meg esni, magokat, a' fellyebb említett fa láb os sánta Invalidus és Parókás, hogy azt a' mi az Oltáron történnék, ennek hafadékán nézhetnék, az Oltár háta megé vonták: de nem érhatték tzéllyokat; mert eszébe vévén őket a' sokaság, azt ítélte, hogy az Aristokratikusoktól meg - bérlettetvén, valami föld alatt el - rejtetett puska por *Mina* által a' népet akarták vólna fel - vet tetni; melly szerint lámpás - fára vitettetvén, előbb erre tétetnek, innen ismét le vétetvén, fejek véte tett, és a' bajonétoknak hegyén széllyel hordoz tatott.

Ez szerint Párisbann ismét a' leg-nagyobb dü-
hötség kezdett a' nép között uralkodni. A' Nemze-
ti-gyűlés minden mesterségét meg vetette, hogy a'
népet zabolán tarthassa: e' pedig ha egyéb fegy-
vere nintsen-is, zápor első módjára szorja a' kö-
vet az ellene masérozó Nemzeti fegyveres népre.
A' Nemzeti-gyűlés a' már egyszer ki adott Dekreto-
mot semmi részben változtatni nem akarja: a' *Jáko-
biták Klúbjá* ellenben a' népet magához hódítván,
nem tsak protestál, hanem a' Nemzeti-gyűlést nyil-
vágoson hazája árulójának lenni erősití. — Valyon
Uraim, mi fog mind ezekből lenni! Valyon a' sze-
gény sánta Invalidus és a' Parókás mester, nem fog-
nak-é még másoknak-is a' lámpás-fa felé elő-postá-
jok lenni.

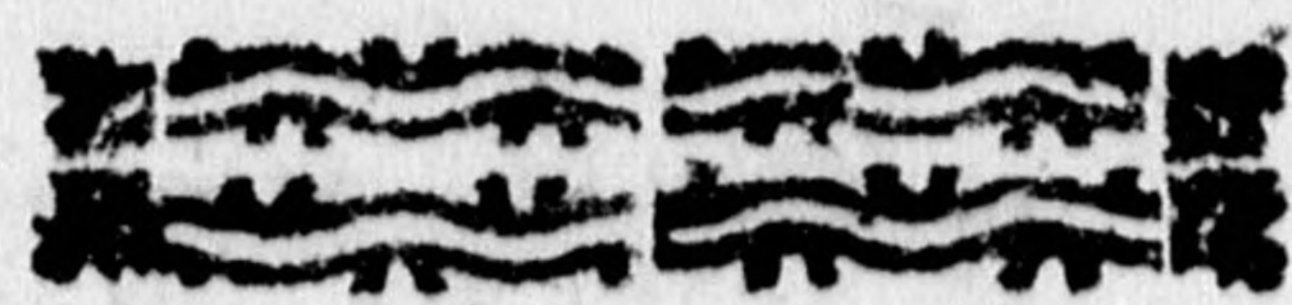
Tudósítások és Tudományt illető dolgok.

Azok, a' Magyar Országgi közelebb tartott *Diéta*
alkalmatosságával el-mondott Prédikáziók, mel-
lyekről már egyszer emlékeztünk vala, és a' mel-
lyeket sokan arany betűkre méltóknak itélnek, már
az őket nyomott Sajtó alól ki-költének, és a' N.
Magyar *Publikum'* kezében forognak. Nem szükség
ezeknek dicséretre semmi más okokat elé-számlál-
ni — elég az, hogy ezeket az Ország színe és elze
előtt a' mi leg-tudósabb Prédikátoraink mondották
's dolgozták. — Én élő nyelven is hallattam ezek
közzül egy néhányot, és azt ohajtanám, hogy már
valaha nálunk is, mint a' Frantz, Anglus és Német
szokta, az ilyen, és ezekhez hasonló Munkák
nyomtatásban jöhetnének kezünkbe; mert a' szó
tsak el-szárnnyal — de az írás meg marad és min-
denkor el olvasható. — Az egész munka 23 és fél
árkusból áll a' hozzá tartozó könyörgésekkel ed-
gyütt: nagy 8-ad részben igen szép papprosra
tisztán nyomtatva, és 17 garasokon találtatnak e'
következendő helyeken:

„ Debretzenben, a' Réf. Collegiumban Földvárí
Jesef Erd. Déák ifjunál, — Halason az Aue or Fő

Tiszt. *Tormáfsy* Urnál. — *Ketskeméten* T. Káplány
Musai János Urnál. — *Kolosvárt* *Berzétei* Gábor
és *Bárdi* István Könyvkötő Uraknál. — *Losontzon*
T. T. Prof. *Rozgonyi* Josef Urnál. — *Miskoltzon*
T. T. *Komjátý* Abr. Prof. Urnál. — *S. Patakon*
Vátzy Sámuel Bibliothecarius Urnál. — — *Pesten*
Weingand és *Lindauer* Könyváros Uraknál. — —
Ó Budán a' Ki adónál. — *Győrben* T. T. *Szent-*
miklosi Timatheus Ref. Préd. Urnál. — A' nyom-
tatvány száma igen kevés; azért a' kik ezt meg sze-
rezni kívánnyák ne sokat kélsenek; mert az effélék
idővel igen drágák szoktanak lenni. A' fenn emli-
tett Urak pedig addig is a' magok szives indulatjo-
kat a' Ki-adótól el nem tiltják, mig különös Leve-
le által is fogja ezeket meg keresni.

Pesth 27. Julii. — „ Kedves Barátom! — Egy
hasznos Orvast bátorkodok az Urnak bizodalmason
ajánlani, a' kit az Ur az érdemes Közönségnek, kü-
lönösen pedig az ő segittsége nélkül szükölködök-
nek hasonló bizodalommal ajánlani méltóztatsion —
Egy olyan Szem Orvos ez, a' ki elsőbben a' vi-
tézkedő Sergeknél Kéz - Orvosi Hivatalt viselt, az
után pedig 9 elztendőktől fogva N. Gömör Várme-
gyének első Kéz - Orvasa lévén, mind ott, mind pe-
dig más Vármegyékben is példás jeleit adta az Or-
vasi Tudományban való járatóságának; a' midőn
nem tsak külső hanem belső gyógyításával is sokak-
kal jót tett. De leg-nagyobb hajlandóságot érezvén,
ő magában a' Szemek - gyógyítására, ezt a' Tудо-
mányt egynéhány elztendőktől fogva magános szor-
galmatoisága által annyira vitte, hogy nem egy
nyomorultnak adta - meg illy kevés idő alatt szeme
világát. A' melly minemüséget 's Tudományát az
idevaló Orvasi Tehetség, *Facultas* előtt Operatioja
által is jelen meg-bizonyitván, érdemlett szép Hite-
les - Levéllel, *Diplomával* meg - erősítettett. És ez
az eddig is betsületes Hivatalban 's kedveltségben
lévő Kéz - Orvasa N. Gömör Vármegyének *Tóth Pá-*
pay

pay János Ur az az érdemes Személy, a' ki első meg-visgáltatott, *examinált 's authentizált* Nemes Magyar Szem.-Orvos, a' mitsodás még nem vólt, nintsen is: a' kiknek reá szükségek lészzen, meg találhatják Gömör Vármegyében *Simoni* nevű Helységben *Rima-Szombat* körül.

Nemes Bihar Vármegyében lévő Székelyhidi és Dioszegi Uradalmokhoz tartozó, Nagy-Várad és Debreczen közt fekvő igen jó haszonvehető egynéhány Puszta u. m. Gyapoly, Kerekegyház, Kaszsa, Kis-Fejérthó, Fantsal, azon kívül még egyéb féle *Beneficiumok*-is, nevezetelsen pedig: Kalmár-Boltok, Csapszékek, Mézárszékek, Pálinka főző alkalmatlóságok hozzá tartozandó szükséges Üstökkel és egyéb szükséges Eszközekkel együtt, Vadászat és Halászatoknak haszonvétele, nem külömben a' Hid és Vásár Vámnak jövedelmei 's t. három egymás után következő esztendőkre u. m. a *1ma* Januarii 1792. usque ultimam Decembris 1794. Kotyavetye által a' többet ígérőknek Arendába fognak adatni. Mivel pedig ezen Kotyavetyéhez Sz. Mihály Havának 1-ső napja vagyon meg határozva, tehát azok, a' kiknek az említett haszonvételeknek Exarendatiojára kedvek vagyon, ne terheltefsenek a' fent említett napon reggeli 9 órakor a' Székelyhidi Kastélyban az oda-való Uraság Tisztsége előtt megjelenni, a' hol addig-is a' kötendő Contractus vagy is egyezés Leveleknek Conditioi felől minden nap értekezni lehet.

Költ Bétsben Augustusnak 2-dikán 1791.